

Vanuit de Familieraad

In Memoriam George Witte

Verbijsterd en vol ongeloof zijn wij door het plotselinge overlijden op 13 mei 2010 van George Witte, voorzitter van de Raad van Bestuur en geneesheer-directeur van Rivierduinen. Met diep respect en grote waardering voor zijn inzet voor de belangen van cliënten en hun familieleden van Rivierduinen gedenken wij George Witte. George Witte heeft een belangrijk rol gespeeld bij de start, vormgeving en ontwikkeling van onze raad.

U bent van harte welkom!

De familieraden in de diverse centra van Rivierduinen behartigen de gezamenlijke belangen van de familie. Zij overleggen met de directies van de centra, geven gevraagd en ongevraagd hun visie op de wijze van hulpverlening en/of te ontwikkelen beleid, stimuleren de betrokkenheid van familie¹ bij de behandeling en informeren hun achterban.

Zou u graag uw steentje bijdragen waar het de belangen van familieleden betreft? Nieuwe leden zijn van harte welkom. Wilt u zich liever niet verbinden aan een vergaderschema maar wel werkzaamheden verrichten voor de familieraad? Ook dan bent u welkom! Voor diverse werkzaamheden en activiteiten kunnen we namelijk ondersteuning gebruiken. U kunt ons bereiken via onderstaande contactgegevens.

Familieraad Rivierduinen

t.a.v. mw. K. van der Drift, ondersteuner Familieraad
Postbus 405
2300 AK Leiden
Tel 06 52 01 65 15
familieraad@rivierduinen.nl

Activiteiten van de centrale Familieraad

De Familieraad neemt deel in de Expertgroep "Dwang en Drang". De deelnemers kijken bij elkaar in de keuken en bespreken de daaruit voortkomende aandachtspunten. Bij de afdeling voor ouderen is er momenteel extra aandacht voor de wijze van fixeren dan wel het voorkomen van fixeren. De Familieraad is overtuigd van het preventieve effect dat uitgaat van 100% aanwezigheid van een verpleegkundige op de afdeling. Ook de aanwezigheid van een familielid kan in bepaalde situaties een de-escalerend effect hebben.

---

¹ Met familie wordt iedereen bedoeld die een directe relatie met de cliënt heeft. Dit kunnen ook andere naastbetrokkenen zijn zoals een goede vriend of vriendin, of iemand die zich om een andere reden betrokken bij de cliënt voelt. Gemakshalve wordt alleen over familie gesproken.

De Familieraad is in februari op bezoek geweest bij de Familieraad van Altrecht. Met name om hun ervaringen te vernemen op het gebied van familiebeleid. Altrecht loopt hiermee in Nederland voorop.

Voorts heeft de Familieraad gesproken met de heer R. Laport, directeur zorginnovatie bij Rivierduinen. Hij is een belangrijke trekker van het project implementatie Multi Family Group. Dit project beoogt middels familieparticipatie bij de behandeling, (duurzame) genezing te bevorderen. In een drietal centra draait de Multi Family Group inmiddels.

Tijdens het periodiek overleg van de Familieraad met de Raad van Bestuur is gesproken over onder andere:

- De gevolgen voor Rivierduinen van de a.s. financiële maatregelen van de regering.
- De voortgang van de samenwerking van Rivierduinen met Altrecht.
- Stand van zaken oprichting decentrale familieraden.
- Voortgang creëren werkplaatsen voor cliënten van Rivierduinen.

Het Inloophuis Psychiatrie, de gezelligste huiskamer van Nederland.

Het Inloophuis Psychiatrie is een onafhankelijke ontmoetingsplek voor mensen die met de psychiatrie in aanraking zijn geweest. Je kunt er terecht voor een praatje en een spelletje, er is begrip voor iedereen. De vrijwilligers zijn geen behandelaars, maar mensen die zich op de een of andere manier betrokken voelen. Naast gewone avonden zijn er ook activiteiten. Soms voor de gezelligheid en ontspanning, soms serieuzer. Iedere avond zijn er twee vrijwilligers aanwezig, maar de belangrijkste mensen zijn natuurlijk de gasten. Adresgegevens: Inloophuis Psychiatrie Leiden, Rapenburg 48, 2311 EX Leiden.

Vanuit de SLKF: Stichting Landelijke Koepel Familieraden

Deze organisatie zet zich in voor het verder ontwikkelen en inbedden van familiebeleid in Nederland. Familieraden vanuit het gehele land zijn lid. Door de bundeling van krachten kunnen belangrijke stappen voorwaarts worden gemaakt betreffende het landelijke familiebeleid. Op 27 maart jl. was er een contactdag waar de training 'De Familie als Bondgenoot' van GGZ Midden- en Oost Brabant centraal stond. Dit is een gezamenlijk project van familieleden, cliënten en professionals. Doel van de training is om ervaringskennis van familieleden en cliënten verder te ontwikkelen en deze kennis te verbinden met professionele kennis. De scholing is gericht op hulpverleners in de GGZ en bestaat uit zes modules:

1. Ervaringen van een gezin. Wat gebeurt er in een gezin wanneer duidelijk wordt dat één van de gezinsleden een ernstige psychiatrische ziekte heeft?
2. Veranderingen in een gezin. Welke rollen en taken krijgen gezinsleden wanneer één van hen ernstige psychiatrische problemen heeft? Posities binnen het gezin veranderen, gezinsleden nemen andere rollen aan.
3. Juridisch kader van de samenwerking. Het is voor alle belanghebbenden belangrijk om te weten wat de wettelijke kaders zijn waarbinnen de samenwerking zich kan en mag voltrekken. Bij deze module is een jurist betrokken.
4. Opbouwen van samenwerking in de triade. De focus in deze module ligt op het opbouwen van een samenwerkingsrelatie, waarbij de hulpverlener de familie en cliënt actief benadert.
5. Het onderhouden van de samenwerking. Hoe zorg je ervoor dat de samenwerking overeind blijft en steeds nieuwe impulsen krijgt?
6. Van kennis naar praktisch handelen. Cursisten maken een plan voor wat zij in hun situatie kunnen doen.

Het is belangrijk dat alle betrokkenen met elkaar verhelderen wat zij onder samenwerking verstaan. Het blijkt dat als samenwerken expliciet het uitgangspunt is, er maar zelden cliënten zijn die daar bezwaar tegen hebben. De SLKF neemt in overweging om een projectvoorstel te schrijven voor landelijke implementatie van deze training.

Centrale nieuwsberichten

Rivierduinen bouwt het nieuwe Rijnveste

Aan de Albinusdreef in Leiden, direct achter het Centraal Station in het hart van de stad, bouwt Rivierduinen vanaf maart 2010 aan de uitbreiding van gebouw Rijnveste. In het nieuwe gebouw, dat eind 2012 klaar is, komen meerdere zorgvoorzieningen samen zodat we de inwoners van de regio Leiden nog betere zorg kunnen bieden. Het geheel vernieuwde Rijnveste wordt een duurzaam gebouw met moderne eigentijdse voorzieningen en prachtige binnentuinen.

De belangrijkste verandering bij aanvang van de bouw (april 2010) is het verplaatsen van de entree. De nieuwe, tijdelijke, entree is direct bij de rotonde aan de Albinusdreef. De fietsenstalling komt voor de duur van de bouw aan de stationszijde en is te bereiken vanaf de Albinusdreef (tegenover parkeergarage LUMC). De mindervalidenplaatsen komen ook aan die kant van het gebouw. Tijdens de bouw gaat de zorg gewoon door. Tot het zover is – 2012 – verontschuldigt Rivierduinen zich voor de overlast en hoopt op uw begrip. Met vragen kunt u terecht bij het speciale informatiepunt in de hal op de begane grond, telefoon 06 5074 9961 of e-mail inforijnveste@rivierduinen.nl.

Nieuws vanuit de centra

Het tweede Familiecafé bij GGZ Rijnstreek; een succes!

Op 15 maart jl. hadden de leden van de familieraad GGZ Rijnstreek opnieuw een familiecafé georganiseerd. Tijdens deze avond waren er twee gasten; een cliënte die de cursus 'werken met eigen ervaring' heeft afgerond en een verpleegkundig specialist. Het thema was: 'Herstel en ervaringsdeskundigheid'. Tijdens het eerste Familiecafé in september 2009 was er ondanks alle inspanningen een minimaal aantal bezoekers, wat de spanning over hoe het nu zou verlopen beïnvloedde.

De leden kijken terug op een goed bezochte avond. Het persoonlijke 'herstelverhaal' van de cliënte maakte indruk en symboliseerde het hersteltraject van cliënten. Binnen de herstelvisie spreekt men niet van 'genezen' maar van herstellen, hieronder worden vier fasen onderscheiden:

- overweldigd worden door de aandoening;
- worstelen met de aandoening;
- leven met de aandoening;
- leven voorbij de aandoening.

Belangrijke factoren zijn de acceptatie van het ziek-zijn, het hebben en houden van hoop, het herpakken van de regie over het eigen leven en dit ondanks de eventuele beperkingen een zinvolle invulling geven (empowerment). Het netwerk speelt hierin vaak een belangrijke (ondersteunende en signalerende) rol. Het hersteltraject is zeer persoonlijk, verschilt van cliënt tot cliënt en zal bestaan uit goede en minder goede perioden. Opnieuw nemen de leden de eventuele verbeterpunten mee voor het volgende Familiecafé dat 28 september 2010 wordt georganiseerd. Het thema is dan 'mantelzorg', u bent van harte welkom.

Oog voor partners van mensen met niet-aangeboren hersenletsel

Het Behandelcentrum Niet-aangeboren Hersenletsel van GGZ Leiden hecht aan kennisuitwisseling over niet-aangeboren hersenletsel (NAH). Niet alleen met zorginstellingen maar juist ook met cliënten en hun familie. Sinds kort heeft het centrum een speciale groep voor partners van mensen met niet-aangeboren hersenletsel. "Met kennisuitwisseling", zegt Rosemarie Goddijn, teammanager van het behandelcentrum, "ben je nooit klaar. Aandacht en herkenning van NAH blijven belangrijke aandachtspunten van ons." Lotgenotencontact en steun voor partners spelen daarbij een belangrijke rol. Bel of mail voor meer informatie het Behandelcentrum NAH: telefoon 071 890 75 59, e-mail nah@ggzleiden.nl.

Nieuwbouw voor GGZ Haagstreek

Op het park Schakenbosch in Leidschendam zijn inmiddels de eerste activiteiten in gang gezet voor de toekomstige nieuwbouw van GGZ Haagstreek. De nieuwbouw van GGZ Haagstreek zal bestaan uit zeven gebouwen: een polikliniek, een centrum met sporthal, een activiteitsgebouw, een gesloten kliniek voor intensieve zorg en drie gebouwen met appartementen voor langdurig opgenomen cliënten die geen gesloten setting nodig hebben. De eerste gebouwen moeten in 2012 worden opgeleverd, het totale project is in de zomer van 2013 klaar.

Het groene karakter van het park wordt zoveel mogelijk bewaard in de nieuwe situatie. Vanaf het begin van de plannen is een landschapsarchitect betrokken geweest bij de besprekingen. Dit heeft geleid tot een doordacht plan met betrekking tot de beplanting, de bestrating, de keuze voor de materialen van de gebouwen, etc. Tot en met de verlichting is alles op elkaar afgestemd. Dit moet leiden tot rust en veiligheid voor onze cliënten en medewerkers. Cliëntenraad, gebruikersgroepen, architecten, de eigenaar van de grond en de gemeente Leidschendam-Voorburg zijn intensief betrokken bij alle plannen.

GGZ Leiden Kortdurende Zorg vereenvoudigt haar organisatie

Per 1 april 2010 heeft GGZ Leiden Kortdurende Zorg haar organisatie vereenvoudigd; van 24 teams en een eigen kostenplaats naar 7 afdelingen:

- GGZ en samenleving
- Klinieken Volwassenen
- Persoonlijkheidsproblematiek
- Stemnings-, Angst en Somatoforme Stoornissen
- Ouderen
- Niet aangeboren Hersenletsel (NAH)
- Psychotraumacentrum voor volwassenen

In 2012 is heel GGZ Leiden Kort onder één dak gehuisvest in de nieuwbouw bij Rijnveste. Hierdoor wordt het mogelijk de zorg voor cliënten nog beter te stroomlijnen en in te delen op doelgroepen en zorgprogramma's. De cliënten en hun familie merken vanaf 1 april, behalve mogelijk een wijziging van afdelingsmanagement, niets van de organisatieverandering. Op termijn zullen zij wel de vruchten plukken van de verandering, namelijk verdere verbetering van de kwaliteit en de continuïteit van zorg, soepeler doorstroming, toename toegankelijkheid, duidelijkheid en transparantie én verdergaande specialisatie van de zorg.

Première documentaire 'Terug naar de Stad'

Tegen de 200 bezoekers kwamen op de première van de documentaire 'Terug naar de stad' af, dinsdag 16 februari jl. in het Parktheater in Alphen aan den Rijn. Na drie jaar te zijn gefilmd door documentairemakers Lameijer & Lameijer konden hoofdrolspelers Leny, Ronald, Stan en Wil eindelijk samen met familie en vrienden het eindresultaat bekijken. Dymphna van Ravesteyn, directeur algemene zaken, over het doel van de film: "Als gevolg van landelijk beleid wordt bewoners van psychiatrische instellingen zorg en begeleiding aangeboden in reguliere woonwijken in plaats van in speciale instellingen. Er komt daardoor een proces van vermaatschappelijking op gang dat we met deze film in beeld hebben gebracht met het doel om zoveel mogelijk acceptatie van de samenleving te bewerkstelligen". De documentaire werd door de aanwezigen 'prachtig' en 'indrukwekkend' genoemd. De dvd 'Terug naar de Stad' is te bestellen voor €10,- via het directiesecretariaat van GGZ Rijnstreek, telefoonnummer 0172 89 87 00.

Familie in de GGZ, partner in zorg!

Binnen de geestelijke gezondheidszorg is het ondersteunen van familie bij het zorgproces voor een partner, broer, zus of ouder met psychiatrische problematiek nog niet optimaal geregeld. Deze

familieleden zijn mantelzorgers, omdat zij de zorg voor iemand hebben uit hun naaste omgeving, ook al is diegene opgenomen in een zorginstelling. In 2010 gaan GGZ Haagstreek en Stichting Rndom Mantelzorg een samenwerking aan, om mantelzorgers de juiste ondersteuning aan te kunnen bieden. Gebleken is dat door het geven van de juiste ondersteuning aan mantelzorgers zij hun aandeel in de zorg beter kunnen volhouden.

Op woensdag 14 april jl. organiseerden GGZ Haagstreek en Stichting Rndom Mantelzorg een bijeenkomst voor familieleden van cliënten van de geestelijke gezondheidszorg. Deze bijeenkomst kende een formeel en een informeel gedeelte. Tijdens het formele deel kregen de aanwezigen de theateervoorstelling 'Vlieg' voorgeschoteld door het Muziek Theater Collectief. 'Vlieg' vertelt de ervaringen van een jong meisje dat geconfronteerd wordt met de psychiatrische ziekte van haar vader. Het gaat over de woede van het opgroeien zonder een echte vader, het niet kunnen begrijpen wat de ziekte is, de druk die er gelegd wordt op de moeder die er alleen voor staat en het onbegrip van de omgeving. Door middel van muziek en theater werden deze ervaringen gedeeld. De herkenbaarheid bij de aanwezige familieleden was dan ook erg groot. Daarna gaf Petra Koeleman, Consulnt Mantelzorg van Stichting Rndom Mantelzorg, een korte uitleg over de ondersteuning die deze stichting kan leveren. Het formele gedeelte van de bijeenkomst werd afgesloten met de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst die GGZ Haagstreek en de Stichting Rndom Mantelzorg zijn aangegaan. Tijdens het informele gedeelte konden familie en medewerkers ervaringen en informatie uitwisselen. Na afloop van de bijeenkomst waren uitsluitend positieve reacties te horen op deze eneroverende middag.

Financiën

Informatiemap Overheidsbijdragen

Enige weken geleden heeft een organisatie die zich het Informatiecentrum Overheidsbijdragen noemt, aan verschillende mensen in een officieel ogende envelop de brochure 'Extra Overheidsbijdragen' toegestuurd. In die brochure wordt gewezen op een door het centrum uitgegeven *Informatiemap Overheidsbijdragen* waarin de bestaande regelingen met betrekking tot bijdragen die de overheid verstrekt, bijeen zijn gebracht. Zoiets kan onder andere interessant zijn voor veel mensen die van een uitkering moeten rondkomen, en dus ook voor veel cliënten van de GGZ.

Na enig zoekwerk blijkt dat het een particulier initiatief is, in 2009 ontstaan uit onvrede over de gebrekkige voorlichting over overheidsbijdragen. De Familieraad is van mening dat de kosten voor het boekje (€13,90 + €5,60 portkosten) te hoog zijn. Voor de doelgroep cliënten van de GGZ, lijkt het boekje namelijk van beperkt nut.

Agenda

Cursus

Voor naastbetrokkenen van mensen met psychische of psychiatrische problemen bieden de afdelingen preventie van GGZ Duin- en Bollenstreek, GGZ Leiden en GGZ Midden Holland ondersteuning in de vorm van cursussen en trainingen. In onderstaand overzicht staan de cursussen weergegeven die in de komende drie maanden starten.

Startdatum	Titel	Aantal bijeenkomsten	Centrum	Meer informatie
Nader te bepalen	Omgaan met psychosen	12	GGZ Midden Holland	Afdeling preventie 0182 56 36 56
Nader te bepalen	Psychiatrie in de familie	10	GGZ Midden Holland	Afdeling preventie 0182 56 36 56
Nader te bepalen	Omgaan met borderline	10	GGZ Midden	Afdeling preventie

			Holland	0182 56 36 56
Nader te bepalen	Omgaan met een depressieve naaste (zelfhulp cursus)	8	GGZ Midden Holland	Afdeling preventie 0182 56 36 56

Informatieavonden

Binnen Rivierduinen worden regelmatig informatieavonden georganiseerd voor familieleden van cliënten over uiteenlopende thema's. In onderstaand overzicht zijn de onderwerpen en de locaties van de informatieavonden van de komende drie maanden terug te vinden. Mocht u meer informatie willen hebben dan kunt u contact opnemen met het desbetreffende centrum.

Datum	Titel	Tijd	Locatie
Informatiebijeenkomsten			
10-06-2010	Borderline problematiek	19.30u-21.30u	GGZ Leiden, zalencentrum Endegeesterstraatweg 5, Oestgeest
14-06-2010	De invloed van tinnitus op relaties en de sociale omgeving.	12.30u-14.45u	VIA Landelijk Centrum GGZ en Gehoorstoornissen Veursestraatweg 185, Leidschendam
21-06-2010	Niet aangeboren hersenletsel	19.30u-21.30u	GGZ Leiden, zalencentrum Endegeesterstraatweg 5, Oestgeest
27-09-2010	Tinnitus: invloed uitoefenen op gedachten en gevoelens.	09.30u - 11.45u	VIA Landelijk Centrum GGZ en Gehoorstoornissen Veursestraatweg 185, Leidschendam

Contact

Heeft u vragen of suggesties? Schrijf, bel of mail ons gerust!

Hieronder staat aangegeven hoe wij bereikbaar zijn. U kunt zich gratis abonneren op de nieuwsbrief 'familieflits' door een e-mail te sturen o.v.v abonnement familieflits. U kunt zich ook opgeven voor deelname aan één van de decentrale raden of voor de centrale Familieraad. U kunt als belangstellende een bijeenkomst bijwonen of om een (eventueel vertrouwelijk) gesprek vragen met één van onze leden.

Familieraad Rivierduinen

t.a.v. mw. K. van der Drift, ondersteuner Familieraad
Postbus 405
2300 AK Leiden
Tel 06 52 01 65 15
familieraad@rivierduinen.nl

Colofon

- Familieflits is een nieuwsbrief van de Familieraad van Rivierduinen en is bestemd voor familie en andere naastbetrokkenen van cliënten van Rivierduinen.
- De familieflits verschijnt vier keer per jaar.
- Redactie: Kees van der Wiel (Familieraad), Reinout Amons (Familieraad), Kim van der Drift (ondersteuner centrale Familieraad Rivierduinen), Kjersti Extercatte (communicatieadviseur).
- Teksten bij voorkeur digitaal aanleveren: familieraad@rivierduinen.nl De redactie van Familieflits behoudt zich het recht voor om bijdragen te redigeren.

